

Výchova ke slušnosti v dnešní škole. (pro časopis Blesk)

„On si začal!“

„Ale ty jsi ho praštil pěstí do obličeje. Kopal jsi do něj!“

„Ale on do mě strčil...“

„Na chodbě byla tlačenička. Jak víš, že to udělal schválně?“

„Co je mi po tom? Prostě on si začal.“

„Ale ty jsi ho uhodil do obličeje. Byl jsi hrubý.“

„No a co? Neměl si začínat. Strčil do mě.“

„I kdyby do tebe strčil, není správné hned se mstít. Není správné bít druhého do tváře. Není správné zneužívat toho, že ty jsi starší o čtyři roky a silnější než on.“

„Tohle teda vůbec nechápu. Vy nadřezujete těm malým? Jste nespravedlivá. Začal si přece on“.

Neřešitelný problém. Starší z chlapců necítí vinu, když zbije a kope mladšího spolužáka, protože do něj nechtě strčil. Z jeho pohledu je všechno v pořádku, protože ten mladší si začal.

To je jeden ze skutečných příběhů, které se denně odehrávají na našich školách. Kde je vina? Je vůbec někde? Má se to řešit? Kdo? Jak? Jaký bude asi postoj rodičů? Rodiče staršího chlapce: „Začal si ten mladší, vyprovokoval ho. Náš se musel bránit...Navíc je v pubertě, chápejte...Za nic nemůže. Je to vina toho druhého.“

Rodiče mladšího chlapce: „Je to hrubec, rváč, násilník. Jaká je vůbec jeho výchova? Zaslouží si přísný trest, dvojku z chování nebo tak něco.“

Jak je možné, že starší z obou chlapců se vůbec necítí vinen?

Mluvím s ním: „Stalo se ti někdy, že jsi něco nechtě pokazil, rozbil?“

„Jasně“, souhlasí.

„Dostal jsi za to moc? Zbili tě, zkopali?“

„Ne, proč? Neudělal jsem to přece schválně.“

„Takže bylo v pořádku, že jsi nedostal...Kdyby tě někdo zbil, bylo by to nefér?“

„Jasně. Vždyť jsem nechtěl.“

„Vidíš, ten kluk taky nechtěl. Strčil do tebe neúmyslně, jenže ty jsi ho zbil. Jak chceš, aby se druzí chovali k tobě, tak se chovej ty k nim. Chceš pochopení? Tak se snaž chápat druhé...“

Přemýšlí: „To mám jako udělat co?“

„Jít se omluvit.“

Udělal to. Všechno se usmířilo bez poznámek, dvojek z chování. Starší z chlapců se omluvil. Ale kde se nám ze života ztratilo zlaté pravidlo: Jak chceš, aby se druzí chovali k tobě, tak se chovej ty k nim?

Sedíme s kamarádkou u kávy: „A vrátila mi o 500Kč víc...“ vypráví mi. „Nechala jsem si to...“ Vidí můj výraz. „Neříkej mi, že ty bys ty peníze vrátila“ ..., směje se. „To jsi ještě taková naivka? Tak jsem dřív byla taková...“

„Ano,“ říkám, „vrátila bych ji ty peníze. Ne proto, že jsem naivka, ale proto, že by mě potěšilo, kdyby se někdo takhle zachoval ke mně, kdybych se spletla já“.

Kamarádka mlčí. „Asi ano“, říká pochvilí, „takhle by to mělo být“.

Něco se nám ze života ztrácí. Jak se tomu říká? Slušné chování? Hezké vztahy? Štěstí? Etické principy?

Etika je filosofická disciplína, zabývající se kvalitou lidského jednání, hodnotící jej z pohledu dobra a zla. Je něčím, co by mělo souviset s objektivně správnými normami. Etické jednání je jednání, které se nelze pouze naučit, ale je nutné osvojit si je.

Kde je získávají naše děti? Doma. A co ve škole, ve společnosti? Děti jsou tvůrčí, dynamické osobnosti, učí se nejen slovy, ale hlavně zkušenostmi, životem. Nestačí pouze postoj nás, rodičů, ale mají-li si děti osvojit správné dovednosti, potřebujeme pomoc školy, společnosti. Mnozí z nás, rodičů, volají SOS: „Naším dětem něco chybí!“
I my učitelé voláme SOS: „Naším dětem, žákům, něco chybí!“
Neměla by výchova ke slušnému chování také součástí osnov a běžné praxe naší společnosti?

Ing. Mgr. Marie Nováková